

Sygn. akt III CSK 68/18

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa Syndyka Masy Upadłości S. K. Firma B. w upadłości
likwidacyjnej
przeciwko B. G.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 22 czerwca 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 25 października 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł z tytułu zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego;

3) przyznaje adw. P. W. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w [...]) kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) zł, podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług, z tytułu wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną pozwanemu z urzędu.

UZASADNIENIE

Powód Syndyk Masy Upadłości S. K. Firma B. w upadłości likwidacyjnej ostatecznie domagał się na podstawie art. 134 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 233; dalej tajże: p.u.i.n.) zasądzenia od pozwanego B. G. kwoty 230.857 zł z ustawowymi odsetkami z tytułu zwrotu wartości oznaczonej nieruchomości, którą S. K. i L. K. sprzedali pozwanemu w dniu 14 lutego 2011 r., a więc kilka dni przed zgłoszeniem wniosku o ogłoszenie upadłości (23 luty 2011 r.), za cenę rażąco zaniżoną i nieuiszczoną.

Wyrokiem z dnia 26 stycznia 2017 r. Sąd Okręgowy w K. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 230.857 zł z ustawowymi odsetkami, a wyrokiem z dnia 25 października 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację pozwanego.

W skardze kasacyjnej pozwany jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazał na przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W ocenie pozwanego, w sprawie występują istotne zagadnienia prawne sprowadzające się do:

a) konieczności jednoznacznego wskazania przez Sąd Najwyższy, czy zawarcie umowy sprzedaży nieruchomości przez upadłego w okresie roku przed dniem ogłoszeniem jego upadłości automatycznie powoduje, iż czynność ta jest bezskuteczna z mocy prawa i jedyną prawnie dopuszczalną formą dochodzenia związanych z nią roszczeń jest powództwo z art. 189 k.c. w związku z art. 127 i art. 134 p.u.i.n., czy może mieści się ona w katalogu czynności, które należy uznać za bezskuteczne w rozumieniu art. 132 ust. 3 p.u.i.n., do których ma zastosowanie dwuletni termin przedawnienia wskazany w w/w regulacji;

b) konieczności wskazania, czy do przedawnienia roszczenia o zapłatę równowartości majątku upadłego, który ubył z masy, mają zastosowanie terminy z art. 118 k.c., a w szczególności na gruncie niniejszej sprawy, czy ma zastosowanie termin 10 letni czy może termin dwuletni z art. 132 ust. 3 p.u.i.n.;

c) konieczności określenia, czy termin wskazany w art. 132 ust. 3 p.u.i.n. biegnie od chwili ogłoszenia upadłości niezależnie od jej charakteru, czy może od chwili ogłoszenia upadłości likwidacyjnej, w sytuacji gdy nastąpiła zmiana tego charakteru;

d) określenia, czy w świetle regulacji art. 127 ust. 1 p.u.i.n. fakt zapłaty za nieruchomość oraz przyczyny zawarcia umowy o określonej treści nie wpływają na rozstrzygnięcie, a także czy mają znaczenie przy ustalaniu wysokości zasądzonej kwoty.

Ponadto, zdaniem skarżącego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ zarówno Sąd Okręgowy, jak i Sąd Apelacyjny, nie rozpoznały istoty sprawy w zakresie faktycznego stanu technicznego lokalu, powodów, dla których został on zbyty przez S. K., uiszczenia przez pozwanego ceny zakupu lokalu, na które to okoliczności pozwany zgłosił wnioski dowodowe, które nie zostały rozpoznane, a Sądy orzekające w sprawie skupiły się jedynie na twierdzeniach powoda w zakresie zasadności niniejszego powództwa, które to twierdzenia nie znajdują pokrycia nie tylko w dowodach zgłaszanych przez pozwanego, ale również pozostają sprzeczne chociażby z zeznaniami świadka S.K., którego działanie stało się powodem niniejszego postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12,

nie publ. oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy sformułować w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ. oraz z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.).

Analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania prowadzi do oceny, że skarżący nie wykazał powyższych okoliczności.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi żadnych wątpliwości, że czynność prawna spełniająca przesłanki określone w art. 127 ust. 1 p.u.i.n. jest bezskuteczna z mocy prawa, w związku z czym nie musi być zaskarżana (por. np. niepublikowane wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2014 r., II CSK 609/13 oraz z dnia 10 stycznia 2018 r., I CSK 184/17 i tam przywoływane wcześniejsze orzecznictwo), a do roszczenia o zwrot równowartości w pieniądzu tego, co wskutek tej czynności ubyło z majątku upadłego lub do niego nie weszło (art. 134 ust. 1 p.u.i.n.) nie ma zastosowania termin określony w art. 132 ust. 3 p.u.i.n., lecz terminy przewidziane w art. 118 k.c., przy czym o tym, czy takie roszczenie jest związane z działalnością gospodarczą, decyduje to, czy bezskuteczna czynność była dokonana w zakresie działalności gospodarczej prowadzonej przez upadłego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 r., II CSK 614/09, nie publ., z dnia 26 października 2011 r., I CSK 731/10, nie publ. oraz z dnia 21 października 2016 r., IV CSK 17/16, OSNC 2017, nr 7 - 8, poz. 85).

W tej sytuacji wątpliwość, kiedy rozpoczyna bieg termin określony w art. 132 ust. 3 p.u.i.n., nie ma istotnego znaczenia w sprawie.

W odniesieniu do wątpliwości określonej w punkcie d, skarżący w ogóle nie przedstawił żadnego uzasadnienia, co było tym bardziej niezbędne, że Sąd

Apelacyjny wyjaśnił, dlaczego zapłata ceny przez pozwanego – skądinąd uznana przez Sąd za niewykazaną – nie wpływa na przysługiwanie roszczenia powodowi ani co do zasady ani co do wysokości. Wskazał w szczególności – z odwołaniem do art. 134 ust. 2 p.u.i.n. w brzmieniu miarodajnym dla rozstrzygnięcia sprawy – że nie można uznać, iż sąd zasądza różnicę między wartością majątku, który ubył z majątku upadłego, a kwotą zapłaconą z tytułu zaniżonego świadczenia wzajemnego.

Skarżący nie wykazał też, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a więc że zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.) oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, nie publ.; z dnia 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, nie publ.; z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, nie publ.). Wbrew zarzutom skarżącego, Sąd Apelacyjny rozstrzygnął istotne kwestie dotyczące stanu technicznego lokalu oraz uiszczenia ceny za lokal. Przyczyna zaś, dla której upadły zbył nieruchomość pozwanemu, jest w świetle art. 127 ust. 1 p.u.i.n. irrelevantna.

Z powyższych względów, uwzględniając że w sprawie nie wystąpiły przesłanki nieważności postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę - w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono, na podstawie § 2, 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 7 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

